
DE VROLIJKHEID

De Vrolijkheid, voluit Nationale Stichting ter bevordering van Vrolijkheid, is een netwerk van kunstenaars, theatermakers en musici. De instelling streeft ernaar het leven van kinderen en jongeren in asielzoekerscentra minder 'schadelijk' te maken en neemt het VN-kinderrechtenverdrag daarbij als leidraad. Hierin staat dat elk kind dat de vluchtelingenstatus heeft of wenst te verkrijgen, speciale bescherming moet worden geboden. Door middel van gezamenlijke kunstbeoefening investeert De Vrolijkheid in ontwikkeling, *empowerment* en talenten van kinderen en jongeren in azc's.

De Vrolijkheid bestaat ruim twintig jaar en organiseert wekelijks zo'n honderd kunstprojecten op bijna dertig azc's in Nederland, onder meer in Amsterdam Nieuw-West. Vijf kernprincipes dienen als uitgangspunt voor de activiteiten: Veerkracht, Veiligheid, Vertrouwen, Verhaal en Vrolijkheid. Op basis van deze vijf V's worden alle projecten en programma's ontworpen en geëvalueerd. In 2019 heeft De Vrolijkheid in Amsterdam samengewerkt met de Amsterdamse Theaterschool, het Stedelijk Museum en de dansschool van Urban Heroes/Jonge Helden.

Jonge azc-bewoners in de leeftijd van vier tot achttien jaar vormen de primaire doelgroep van de activiteiten. Secundaire doelgroepen zijn jongeren, ouders, anderen uit de directe omgeving en bezoekers van presentaties, bijeenkomsten en exposities. Door de interactie met vrijwilligers, met bewoners in de omgeving van het azc en met kunstenaars in heel Nederland, worden jonge azc-bewoners betrokken bij de Nederlandse samenleving. Hiermee draagt De Vrolijkheid bij aan de integratie van nieuwkomers.

De Vrolijkheid probeert haar doelen te bereiken door wekelijks op vaste momenten met een vertrouwd team aan kunstprojecten te werken. Hiermee wil de organisatie de eigen kracht en capaciteiten van de kinderen vergroten, talenten ontwikkelen en de deelnemers toegang bieden tot een nieuw en groter netwerk. Kinderen maken kennis met verschillende disciplines: muziek, dans, theater, beeldende kunst, spoken word, film, fotografie, mediakunst en (nieuwe) media. Onder leiding van een professioneel kunstenaar gaan ze met materialen en technieken aan de slag. Zo geeft harpist Lavinia Meijer muziekworkshops en begeleidt choreograaf Daphne Scheerlink hiphoplessen. Drie tot vier keer per jaar wordt een workshopreeks afgesloten met een presentatie, expositie of voorstelling waarvoor bewoners, omwonenden en publiek uit andere delen van de stad worden uitgenodigd.

ADVIES

Artistiek belang

De Vrolijkheid kan op sympathie van de Amsterdamse Kunstraad rekenen. Het is een bevlogen initiatief dat van groot belang is voor de groep waarop de organisatie zich richt, namelijk kinderen en jongeren in het asielzoekerscentrum van Amsterdam.

De nadruk in de missie van De Vrolijkheid ligt op welzijn, op culturele activiteiten, een plek van veiligheid en het geven van een noodzakelijke structuur en een menswaardig bestaan. De organisatie ziet kunst

vooral als middel en niet als doel op zich: meedoen is winst. Het gaat hierbij niet per se over het ambacht van de kunsten, maar meer over de expressieve waarde ervan. Daarmee heeft De Vrolijkheid volgens de kunstraad een te weinig artistiek-inhoudelijk belang. Het is meer cultuureducatie dan talentontwikkeling.

Welzijn staat in het jongerenprogramma, voor de leeftijdscategorie 16 tot 25 jaar, ook voorop. Met dit programma is De Vrolijkheid vanaf 2020 aan de slag gegaan. Naast het verbeteren van de psychosociale gezondheid is dit programma bedoeld om jongeren in azc's nieuwe vaardigheden en competenties te leren, zodat ze aansluiting kunnen vinden op de arbeidsmarkt. Niet alleen kunnen zij workshops in verschillende disciplines volgen, met ondersteuning van een coördinator van De Vrolijkheid wordt hun ook geleerd hoe ze zelf een project kunnen opzetten, plannen en realiseren. Binnen deze projecten werken ze altijd nauw samen met een professioneel kunstenaar. Voorbeelden zijn AZC Style, een fotografie- en grafisch designproject, filmworkshops onder de noemer One Minutes Jr. en het stop motion-project Vergeten Helden.

De kunstraad constateert dat het er bij De Vrolijkheid vooral om gaat dat jonge mensen in azc's kennismaken met kunst en cultuur en het primaire doel is niet om aan producties en presentaties te werken. Het is nadrukkelijk geen productiehuis en er vindt geen openbaar programma plaats, zoals bij andere (multidisciplinaire) podia het geval is.

Belang voor de stad

De kunstraad vindt het heel belangrijk dat er een plek is in de stad waar kinderen van asielzoekers door middel van kunst worden geholpen bij empowerment, netwerk en dagbesteding. Andersom is het ook van belang dat leeftijdsgenoten een ander beeld krijgen van kinderen in azc's. De samenleving ziet jonge azc-bewoners immers vaak als vluchteling. De kunstraad vindt het te prijzen dat het kind als mens centraal staat bij De Vrolijkheid en dat hij/zij niet wordt gezien als asielzoeker, maar als iemand die tijdelijk ergens woont. Zoals De Vrolijkheid zelf schrijft: 'Vluchteling zijn is een situatie, geen identiteit.'

Vooralsnog ziet de kunstraad dat er, behalve met enkele individuele kunstenaars, weinig sprake is van structurele samenwerking met andere culturele en kunstzinnige instellingen in de stad. Met de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten vindt een pilot plaats, maar het is niet duidelijk of deze samenwerking zal bestendig zijn. Met andere partners, zoals het Stedelijk Museum Amsterdam, wordt eenmalig een partnerschap aangegaan in plaats van een duurzame relatie opgebouwd. Voor een Amsterdam Bis-instelling zou een netwerk met meer instellingen en een meer structurele samenwerking vereist moeten zijn. Zo kan de kinderen een zekere doorstroom of continuïteit geboden worden zodra ze uit een azc kunnen vertrekken.

Uitvoerbaarheid

De kunstraad vindt het werk van De Vrolijkheid uitermate belangrijk voor Amsterdam als stad en voor alle mensen die er wonen.

De bijgeleverde stukken, zoals de begroting, zijn echter niet op orde en op punten slordig. Zo heeft de begroting betrekking op Amsterdam, terwijl in het ondernemingsplan wordt verwezen naar Utrecht – waar overigens Amsterdam wordt bedoeld. De begroting geeft inzicht in de activiteiten, maar niet in de bedrijfsvoering. Het bijgevoegde jaarverslag is een verslag van de landelijke organisatie. Bovendien ontbreekt informatie over hoe en of de organisatie een fair practice-beleid voert. Tevens wordt in het ondernemingsplan niets gezegd over de Governance Code Cultuur.

Uit de aanvraag blijkt niet hoe de lokale afdeling van De Vrolijkheid zich verhoudt tot de landelijke organisatie. Navraag leert dat azc Amsterdam een van de 29 locaties (teams) is, die samen De Vrolijkheid vormen. De Vrolijkheid is een landelijk werkende organisatie (ANBI), die de activiteiten in Amsterdam organisatorisch, financieel en juridisch borgt. Elk lokaal team bestaat uit twee programmacoördinatoren die invulling geven aan het kunstprogramma en gebruikmaken van hun eigen netwerk. Zij zijn verantwoordelijk voor de bestedingen en krijgen daarin zakelijke ondersteuning van het landelijk kantoor. De kunstraad had in het kader van de transparantie graag gezien dat deze zaken helder benoemd en beschreven waren in het plan.

Diversiteit en inclusie

Op het punt van diversiteit en inclusie scoort De Vrolijkheid logischerwijs heel hoog. De stichting heeft een duidelijke visie op dit vlak: voor en door. Hoewel dit zowel voor de vele deelnemers als voor het bestuur van de stichting opgaat, heeft de kunstraad geen zicht op wie de medewerkers op kantoor zijn. Ook het daadwerkelijke publieksbereik is onduidelijk. Hier leest de kunstraad in de plannen te weinig over.

De Vrolijkheid opteert voor functieplek 6 in de Amsterdam Bis 2021-2024: Multidisciplinair productiehuis voor talentontwikkeling en cultuureducatie voor kinderen en jongeren, gericht op bestaande kunstvormen en op het ontdekken van nieuwe kunstvormen door jonge makers. De Amsterdamse Kunstraad adviseert, De Vrolijkheid deze functieplek niet toe te kennen.
